

Кошанюк С.В.
Науковий керівник: Гузенко О.П.
доцент кафедри ЦГП, к.е.н., доцент.
Криворізький навчально-науковий інститут
Донецького державного університету внутрішніх справ

ОКРЕСЛЕННЯ ОСНОВНИХ ЕЛЕМЕНТІВ ІНФЛЯЦІЙНИХ ПРОЯВІВ В УКРАЇНІ

На даний час в Україні гостро постає проблема інфляційних очікувань, котрі негативно впливає на розвиток як макроекономічних процесів та мікроекономічні показники суб'єктів господарювання. Як показують дослідження саме високий рівень інфляції руйнує грошову систему, провокує втечу національного капіталу за кордон, послаблює національну валюту, сприяє її витісненню у внутрішньому обігу іноземною валютою, підриває можливості фінансування державного бюджету. Крім того, результатом її прогресії є знецінення праці, знищення заощаджень юридичних і фізичних осіб, перешкоджання довгостроковим інвестиціям та загальному економічному зростанню. Саме тому вибрану тему слід вважати актуальною.

Теоретичною та практичною основою дослідження щодо інфляційних проявів в Україні послужили праці вчених, як-от: М.І. Скрипниченко, С.С. Шумська, І.В. Крючкова, Т.Б. Лебеда та ін. [1], Д.Г. Лук'яненко, А.М. Поручник, Я.М. Столярчук та ін. [2], Я.А.Жаліло [3], В.Юрчишин [4] та інші. У своїх дослідженнях науковці одногласно вказують на негативний вплив інфляційного навантаження на економічну систему країни, проте досить обмежено характеризують окремі аспекти впливу на фінансові, кредитні та управлінські процеси.

Як зазначають П.В. Круш та О.В. Клименко [5] інфляція (від лат. inflatio) представляє собою тривале зростання загального рівня цін, що відображує зниження купівельної спроможності грошової одиниці. Науковці вважають, що основними факторами інфляції є монетарні та немонетарні. До монетарних факторів інфляції відносять переповнення каналів грошового обігу грошима, внаслідок чого відбувається знецінення грошей та зниження їх купівельної спроможності. До немонетарних факторів належить підвищення попиту на товари та послуги, збільшення витрат виробництва, сезонні фактори тощо. Проявляється зростанням загального рівня цін та зниженням купівельної спроможності грошей [1].

М.І. Скрипниченко, С.С. Шумська, І.В. Крючкова, Т.Б. Лебеда та інші [1] звертають увагу на те, що причинами виникнення інфляції найчастіше виступають :надмірне збільшення пропозиції грошей (класичний приклад – монетизація дефіциту державного бюджету (причина гіперінфляції в Україні в 90-х роках ХХ-го століття);обмеження пропозиції (інфляція пропозиції), що зазвичай викликає зростання цін на сировинні товари, а також на товари з вищим ступенем обробки через вторинні ефекти; надлишковий споживчий попит в економіці (інфляція попиту), причиною якого може бути надто м'які кредитні умови та ін.; інфляція в інших країнах за суттєвих обсягів імпорту (імпортована інфляція), підвищення цін на імпортовані товари; девальвація національної валюти (збільшує ціну імпортованих товарів, погіршує економічні очікування); зростання очікувань щодо зростання цін в майбутньому (інфляційних очікувань).

В свою чергу Д.Г. Лук'яненко, А.М. Поручник, Я.М. Столярчук та інші [2] деталізовано розкривають наслідки інфляційних проявів, групуючи їх за сферами виникнення. Так, з позиції соціальних наслідків зазначають наступне «...в умовах істотної інфляції зростає розрив в реальних доходах між видами соціальних груп, погіршується становище осіб з фіксованим доходом, зростає соціальна нестабільність і дефіцит бюджету (ефект Танзі-Олівера)».Крім того науковці звертають увагу на наслідки інфляції, котрі впливають на економічне зростання країни. З цього приводу зазначають, що саме інфляція є прихованим податком на заощадження, оскільки знижує стимул до нагромадження, тобто заощадження в формі готівки або ж депозитів скорочуються та відбувається зміщення до нагромадження натуральних речей як нерухомість, дорожчості (золото тощо).

Тотожну думку висловлює Я.А.Жаліло [3] констатує той факт, що «... інфляція змінює співвідношення між заощадженнями та споживанням, спотворює обчислення прибутків підприємцями». Науковець обґрунтовує той факт, що найбільше викривлення інфляцією інформації про прибутки відбуватиметься на підприємствах за капіталом, який є придбаним до виникнення інфляції. Викривлені інфляцією прибутки спотворюють розподіл ресурсів на ринку, спричиняють до збільшення інвестицій у виробництво з більшим співвідношенням між капіталом та продуктом, зменшуючи інвестиції в інші виробництва. Наслідком таких подій є те, що виробники переорієнтовуються на випуск товарів низької якості, зменшується активність у видах діяльності, що потребують довгострокових інвестицій.

Юрчишин В. [4] розкриває у монографічних дослідженнях взаємозв'язок політичного становища в країні та інфляційних проявів. На погляд науковця інфляція негативно впливає на сприйняття громадськістю влади. Так, прагнення державних органів одержати за допомогою емісії додаткові засоби для вирішення невідкладних завдань найчастіше лише прискорює інфляцію. При цьому відбувається зниження довіри до діяльності Уряду, до запланованих програм та реформ. Крім того, В.Юрчишин [4] звертає увагу на той факт, що інфляційні прояви мають певний вплив на зовнішньоекономічні зв'язки країни. Свою позицію науковець пояснює таким чином: найбільш узагальненим наслідком інфляції є падіння курсу національної валюти відносно валют країн, де інфляція відсутня чи розвивається нижчими

темпами. Разом з тим, падіння курсу відбувається нерівномірно і неадекватно зниженню купівельної сили грошей на внутрішньому ринку. При спробах держави втручатися у зовнішньоекономічні і валютні відносини виникають розбіжності між офіційним і ринковим курсом валюти, формується кілька ринкових курсів тощо. Ми поділяємо думку науковця стосовно того, що усі ці явища дезорганізують зовнішньоекономічні зв'язки, вносять до них значний спекулятивний елемент (див. спекуляція), стримують приплив іноземного капіталу, погіршують платіжний баланс країни, її валютне становище, підривають її позиції на світовому ринку.

Враховуючи вищевикладене можна зробити ряд висновків. По-перше, інфляція в негативному плані кардинально впливає на життя суспільства, в цілому вона посідає одне з перших місць серед найбільш гострих і актуальних проблем, пов'язаних з економічним розвитком України. По-друге, результатом її прогресії є знецінення праці, знищення заощаджень юридичних і фізичних осіб, перешкоджання довгостроковим інвестиціям та загальному економічному зростанню. По-третє, в Україні значну роль у формуванні інфляції відіграє політичний стан країни. Влада має зробити все можливе задля стабілізації ситуації в країні, оскільки неконтрольоване зростання інфляції може призвести до не передбачуваних наслідків.

Список літератури

1. Моделі ідентифікації макроекономічних дисбалансів в Україні : кол. моногр. / [М.І. Скрипниченко, С.С. Шумська, І.В. Крючкова, Т.Б. Лебеда та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук М.І. Скрипниченко. – К., НАН України, ДУ Інститут економіки та прогнозування НАН України. – 2015. – 544 с.
2. Антициклічне регулювання ринкової економіки: глобалізаційна перспектива : монографія/ [Д.Г. Лук'яненко, А.М. Поручник, Я.М. Столярчук та ін.] ; за заг. ред. Д.Г.Лук'яненка та А.М. Поручника. – Київ : КНЕУ, 2010. – 165 с.
3. Жаліло Я.А. Теорія та практика формування ефективної економічної стратегії держави : монографія. – К. : НІСД, 2009. – 336 с.
4. Юрчишин В. Макроекономічні взаємозв'язки і монетарні впливи політики зростання і розвитку в успішних висхідних країнах Європи та Україні : кол. монографія. – Київ : Заповіт, 2019. – 148 с.
5. Круш П.В., Клименко О.В. Інфляція: суть, форма та її оцінка : навч. посібник. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 288 с.